

Diarienummer I2020/02739

Yttrande över Trafikverkets rapport Inriktningsunderlag inför transportinfrastrukturplaneringen för perioden 2022 – 2033 och 2022–2037

Lighthouse är en nationell samverkansplattform för sjöfartsforskning och innovation med deltagare från såväl näring, offentlig sektor som akademi och institut. Vi har tagit del av Trafikverkets rapport till inriktningsunderlag för kommande infrastrukturplanering som skickats ut på remiss, och vi bifogar nedan ett yttrande avseende denna.

Trafikverket konstaterar i inriktningsunderlaget att Sverige är ett exportberoende land. Det är i sammanhanget därför värt att uppmärksamma att 90% av all export och import i Sverige någon gång går på sjövägen. Därtill så påtalar Trafikverket att gods färdas längre på järnväg och sjöfart än vad det gör på väg, och att sjöfarten tillsammans med järnvägen med rätt förutsättningar kan vara energieffektiva transportmedel med potential att nyttjas i vidare omfattning än idag. Sjöfarten har tydliga fördelar sett ur ett trafiksäkerhetsperspektiv och utifrån infrastrukturkostnaden, vilket är något som åtskilliga forskningsrapporter påvisat. Forskning och innovation spelar en viktig roll för att föra utvecklingen framåt mot ett ökat nyttjande av en hållbar sjöfart.

Trafikverket slår fast att transportområdena genomgår en omställning vilket kräver fördjupad samverkan mellan olika aktörer. Trafikverket beskriver att omställningen kräver teknikutveckling, forskning om nya eller förbättrade funktioner, farkoster och drivmedel. Det behövs även kunskapsunderlag kring hur exempelvis nya skatter, lagar och regleringar kommer påverka möjligheten till att minska utsläppen. Lighthouse har genomfört en studie kring inkludering av maritima transporter i EU-ETS, [*Including maritime transport in the EU Emission Trading System – addressing design and impacts*](#). Projektet har fått en fortsättning genom finansiering från Trafikverkets sjöfartsportfölj, och är ett bra exempel på forskningssamverkan där olika aktörer inom innovationssystemet kunnat fylla en funktion vid olika tillfällen i en projektfas för att ta fram just kunskapsunderlag.

Lighthouse välkomnar de insatser som görs inom ramen för Trafikverkets forskning- och innovationsverksamhet och den nytta som detta bidrar till. Trafikverket föreslår i inriktningsplaneringen en bibehållen ambitionsnivå avseende forskning och innovation. Trafikverket skriver vidare att beroende på utfallet av forskningspropositionen så kan det dock finnas behov av att öka de långsiktiga satsningarna inom vissa ämnen. Trafikverket nämner också ”dödens dal” i forskningssammanhang, syftandes på utmaningen att gå från färdig forskning till nya tjänster och produkter.

När den svenska isbrytarflottan står inför en nödvändig nyinvestering finns det stora möjligheter att göra detta till ett svenskt forsknings- och innovationsprojekt i världsklass. Ett sådant projekt bör involvera utvecklingskompetenser i ett brett triple-helixprojekt och det finns all anledning att skyndsamt tillsätta en specialinriktad forskningssatsning i ett riktat program. Ett sådant program skulle lämpligen kunna drivas som ett systerprojekt till det program kallat Hållbar sjöfart som Lighthouse idag driver för Trafikverkets räkning. Lighthouse bedömer att ett sådant program skulle behöva involvera tekniska utvecklingsdelar men också koppla till samhällsekonomisk utvärdering av logistisk nytta för svenskt näringsliv och besöksnäring. Lämplig omfattning vore 10 miljoner kronor/år under en fyraårsperiod.

Forskningspropositionen är nu publicerad och nämner inte explicit transportområdet. Lighthouse menar att om man från statens sida inte ökar ambitionsnivån inom sjöfartsforskning och innovation så har sjöfartsnäringen små förutsättningar att kunna bidra till att adressera samhällsutmaningar inom transportområdet.

Göteborg den 29 januari 2021

Åsa Burman
Verksamhetschef Lighthouse